

KODALY METODU İLE YENİDEN BESTELEME TEKNİKLERİ / ANA TEMA ÜZERİNE VARYASYONLAR

Mahiye Morgül

(ISME 2004 Dünya Konferansı, Kanarya Adaları/İspanya)
Müzik ve Drama Eğitimsi Mahiye Morgül'ün Atölye Çalışması

Özet:

Türkiye'de geleneksel müzik tek seslidir ve bu nedenle çocukların çok sesli müziği anlayabilmeleri ve yapabilmeleri zordur. Bu noktada Koral Metod müzik öğretmeni için en elverişli metoddur. Eğer müzik öğretmeni drama bilgi ve deneyimine de sahipse çokslesli müziği çocuklar için daha cazip hale getirebilir.

Aşağıdaki çalışmada, bilinen bir şarkı olan "Twinkle twinkle little star" şarkısının temasından yola çıkarak çocuğun çokslesli müziği en kolay yoldan başarması, yeni besteler yapması ve yaşadığı bu süreç içerisinde müzikal kavramları algılaması hedeflenmektedir.

Artık materyallerden yeni bir şey yapmak gibi, yeniden yaratma aktiviteleri çocuklar için eğlencelidir. Çocuklar, kendi oyunlarını oynarken yeni bir kural koyar ve oyunu yeniden oynarken bu kurala göre oynarlar. Doğuştan yaratıcıdır. Çalışmamızda çocukların bu özelliğinden yola çıkarak, ana temaya her seferinde bir kural ekleyerek yeni bir müzik bestelemeleri hedeflenmiştir.

Bu çalışmada "Minimalizing Müzik" teki yeniden besteleme teknikleri ile benzerlikler görülebilir. Ancak çalışmamızda kavram eğitimi ve çokslesli müzik yapabilme öncelikli olacak, yeni besteler varyasyonlar biçiminde ortaya çıkacaktır.

Teorik Çerçeve:

Çocuklar birlikte şarkı söyleyerek, birbirini dinleyerek müziksel işitme becerisi kazanırlar (Zoltan Kodaly). Kendi bedenlerini ritmik hareket ettirirler (dans) ve bedenlerini metronom yerine kullanırlar. Birlikte dans etmek, bir yandan ritmik beraberliği sağlarken, diğer yandan müzik cümlelerinin başlama ve bitişini kavratır.

Kodaly metodu bir grup etkinliğidir. Çocuk, grup dinamiğinden cesaret alarak başarıya ulaşır. Müziği başarabildiğini görmek çocuğu mutlu eder. Bu noktada Kodaly yöntemi Eğitimde Drama yöntemi ile örtüşür. Müzik ve dans hem dramanın hem Kodaly yönteminin konusudur.

Dans ederek şarkı söylemek çocukların doğal gelişim özelliğidir. Danslarını kendileri yaratırlar. Onların bu yaratıcı özelliklerini yeni müzik bestelemeye kullanmak onlar için aynı zamanda keyif verici bir oyundur.

Koral Metod çocuk müziği pedagojisine uygunluğuyla önde gelen metoddur. Bu yöntemle, genç çocukluk çağında verilmesi gereken müzik kavramlarını en kısa yoldan ve çocuğun yaratıcılığını kullanmasına olanak sağlayarak öğretmek olanaklıdır.

Metodoloji:

Isınma çalışmasıyla başlanacak. Aleksander tekniğiyle karın kasları toparlanacak ve baş boyun ilişkisi kurulacak. Ses ve nefes açma egzersizleri oyun içerisinde verilecek.

Eğitimde drama yönteminden alınan bir teknikle, ikili eşlerle şarkıya dans yaratmaları istenecek. Bu sırada eşlerin birbirine dokunarak iletişim kurmaları umulur. Eşler yaratıkları dansı sunarken kendini ifade fırsatı bulmuş olur. Bu, özgüven kazandırıcıdır ve yaratıcı düşünmeye yönlendirir.

İkili danstan grup dansına geçiş yapılacaktır. Dansın grup olarak seyirciye dönük yapılması aktiviteyi sahne sanatlarına taşır.

Kodaly Metodu ile Yeniden Besteleme Teknikleri / Ana Tema Üzerine Varyasyonlar

Seçilen örnek şarkıda, müzik cümlelerinin ritmik devinimlerle birleştirilmesi bir şarkı formu olan AABA yapısının algılanmasını sağlar.

Tema üzerinde yapılan her değişiklik yeniden bestelemeyi özendirir, yaratıcı düşünmeye yönlendirir. Çocuklar çoksesli müzik yaparken müziği algılar ve analiz etmeyi başarır.

Sunuş:

Isınma: (3 dak.)

- Tanışma; isimleri fırtına davulu içerisine söyleme, davulu sallama.
- Ayaklara sayı çizdirme; bel ve omurları düzene sokma.
- Boynu yumuşatma; düşsel balon şişirip boynuna takma
- Avuçları sürterek yanağına koyma; çeneyi ısıtma.
- Saat taklidiyle dil çalıştırma, bedeni gevşetme.
- "Avucumda sinek var, zzz..." oyunu ile ses ve nefes açma.

Şarkı ve dans: (10 dak.)

İng. Twinkle twinkle little star / Jp. Kira kira hikaru / Tr. Yaşasın okulumuz

- "İkili eşleşin ve kendi dansınızı yaratın."
- İkili eşlerin danslarını sunuşu.
- "Seçtiğiniz bir dansı tüm grupla oynayın."

Dizek üzerinde notalarla ana tema: Kodaly el işaretleriyle solfej (2 dak.)

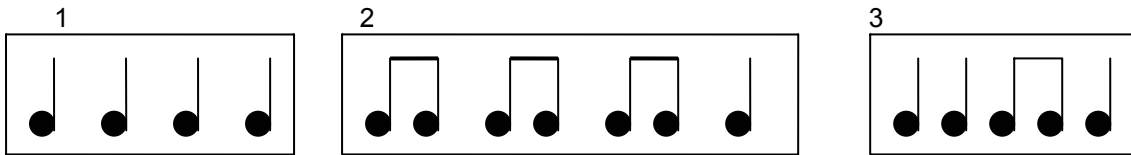

Solfej analizi:

- A ve B olarak iki cümlesi var
- Tekrar işareti ve ölçü yineleme işareti var
- "Başa Dön, Son'da bitir" uyarısı var
- Ana tema bir vuruşlara indirilmiştir.
- Ezgi olabildiğince küçültülmüştür.

Ritim kalıplarını değiştirerek yeniden besteleme: 3 dak.

Aşağıdaki 3 ritim kalıbından 1.kalıp ana temada kullanıldı. 2.kalıp şarkının ritim kalıbıdır. 3.ritim kalıbını ana temaya uygulayalım, solfej yapalım.

Vokal değişiklik yaparak yeniden besteleme: (5 dak.)

Değişen ritimlere yeni vokaller eklenir.

1. ritim kalıbı: **du du du du**
2. ritim kalıbı : **dubi dubi dubi du**
3. ritim kalıbı : **du du dubi du**

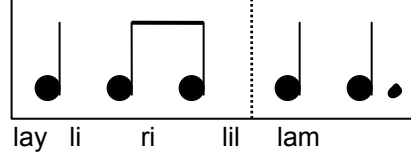
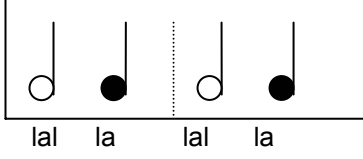
Ses dinamikleri, tempo ve hece bağı değişikliği ile yeniden besteleme: (5 dak.)

- 1.kalıpla: Baştan sona **piyano** ve ikili **hece bağı**
- 2.kalıpla: İlk ölçü **mezzoforte**, ikinci ölçü **piyano**
- 3.kalıpla: **A** cümlesinde **kesik kesik ve allegro**, **B** cümlesinde **legato ve ağır**

Ölçü sayısını değiştirerek yeniden besteleme: (5 dak.)

a- 3/4ölçü : (vals)

b- 5/8 ölçü:

Bu aktivitede şifon mendiller kullanılır. 3/4 ritimde mendiller sağa-sola sallanır. 5/8 ritimde el çırpılır, avuç içinde iki çift kaşıkla ritmik dem verilir. 5/8 aksak ritim geleneksel Türk müziğinde, mendil Türk halk danslarında yaygındır.

Çoksesli müzik teknikleriyle yeniden besteleme: (15 dak.)

a- **Ostinato**: Şarkıya Do-Sol sesleriyle ostinato eklenir. Bu sesler bas metalofon veya piyano ile çalındığında çalgı eşliği olur.

b- **Kanon**: B grubu 3.vuruşta başlar.

c- **Gamelan tekniği**: Ana temadaki bir vuruşlar iki vuruşlara dönüştürülür. Bu durumda 2.ses müzik cümlesini tekrar etmez. Çünkü 1. grup A cümlesini iki kez söylediğinde B grubu bir kez söylemiş olacaktır. Gamelan tekniğinde solfej önerilir.

Bu etkinlikler **doku** kavramıyla bağ kurmaya yarar.

Final: (5 dak.) Yapılan etkinliklerden bir seçki sunulur.

- 1.Şarkı ve grup dansı (Twinkle...)
- 2.Kanon (dubi dubi dubi du)
- 3.Tempo değiştirme (du du dubi du)
- 4.Gamelan (solfej)
- 5.Vals (lal la)
- 6.5/8 Aksak Ritim (lay liri lil lam) Kanon yapılması önerilir.

Değerlendirme: (5 min.)

Gözlerinizi kapatın ve bu çalışmayı düşünün.

Eğlendiniz mi? Önemli deneyimler yaşadığınızı düşünüyor musunuz? Bizimle paylaşmak istediğiniz duygu ve düşünceleriniz var mı? Hazır olunca gözlerinizi açabilirsiniz. Düşüncelerinizi yazarak vermek ister miydiniz? Teşekkür ederim.